

УДОСКОНАЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ ПРОТЯГОМ ЖИТТЯ

©2023 ЧАЙКА І. П., ХУРСА О. В.

УДК 374.7.091-044.337
JEL: I25; I26; I28

Чайка І. П., Хурса О. В. Удосконалення національної системи освіти протягом життя

Мета статті полягає в актуалізації поточного стану національної системи освіти протягом життя та формуванні пропозицій з її вдосконалення шляхом широкого залучення до цього процесу закладів вищої освіти (ЗВО). На основі аналізу, систематизації й узагальнення офіційних документів, що останніми роками регламентують сферу освіти протягом життя в Україні, планів національних державних структур щодо подальшого розвитку напрямку «Освіта дорослих», визначено основні проблемні місця, сучасний стан і вектори розвитку цієї сфери. У результаті дослідження було запропоновано розвивати систему освіти дорослих в Україні в тому числі за рахунок створення креативних хабів у ЗВО, доступних для різних категорій дорослого населення (за віком, рівнем попередньої освіти, навичками). Університетські хаби як осередки креативного підприємництва мають будуватися на взаємодії людської творчості, ідей, знань, технологій, захисті інтелектуальної власності та поступово змінювати на краще економічне життя, соціальний клімат місцевих громад шляхом спільних інтелектуальних, емоційних, матеріальних практик. При цьому університетські креативні хаби як осередки співпраці інституцій і особистостей сприятимуть формуванню практик відкритості, довіри, розвитку професійних спільнот місцевих громад. Перспективою розвитку креативних хабів ЗВО є вплив на інші сфери суспільного життя, такі як політика зайнятості, соціальна, гуманітарна політика, євроатлантична інтеграція (завдяки підвищенню кваліфікації та перекваліфікації населення, сприянню його зайнятості, кращому інформуванню громад, відкриттю нових можливостей представникам бізнесу, громадських організацій тощо, міжнародному співробітництву та ін.). Тому подальшими дослідженнями в даному напрямі має стати розробка практичних рекомендацій з формування платформи горизонтальних економічних і соціальних взаємодій університетського креативного хабу з місцевою громадою.

Ключові слова: освіта дорослих, освіта протягом життя, креативність, креативна індустрія, креативний хаб.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 14.

Чайка Інна Петрівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, Полтавський університет економіки і торгівлі (вул. Ковалів, 3, Полтава, 36014, Україна)

E-mail: nchajca@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8489-3015>

Хурса Олександр Васильович – аспірант, Полтавський університет економіки і торгівлі (вул. Ковалів, 3, Полтава, 36014, Україна)

UDC 374.7.091-044.337
JEL: I25; I26; I28

Chaika I. P., Khursa O. V. Improvement of the National System of Lifelong Learning

The aim of the article is to update the current state of the national lifelong education system and to formulate proposals for its improvement through the wide involvement of higher education institutions (HEIs) in this process. On the basis of the analysis, systematization and generalization of official documents that in recent years regulate the sphere of lifelong education in Ukraine, also the plans on the part of the national state-based structures for the further development of the direction of «Adult Education», the main problem areas, the current state and vectors of development of this sphere are identified. As a result of the study, it is proposed to develop the system of adult education in Ukraine, including through the creation of creative hubs in higher education institutions, accessible to different categories of the adult population (by age, level of previous education, skills). University hubs as centers of creative entrepreneurship should be built on the interaction of human creativity, ideas, knowledge, technologies, protection of intellectual property; they should gradually alter the economic life and social climate of local communities for the better through joint intellectual, emotional, and material practices. At that, university creative hubs as centers of cooperation between institutions and individuals will contribute to the formation of practices of openness, trust, and the development of professional associations of local communities. The prospect for the development of creative hubs of HEIs is the impact on other spheres of public life, such as employment policy, social, humanitarian policy, Euro-Atlantic integration (through advanced training and retraining of the population, promoting its employment, better informing communities, opening new opportunities for representatives of business, public organizations, etc., international cooperation, and so on). Therefore, further research in this direction should be the development of practical recommendations for the formation of a platform for horizontal economic and social interactions of the university creative hub with the local community.

Keywords: adult education, lifelong learning, creativity, creative industry, creative hub.

Fig.: 1. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 14.

Chaika Inna P. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management, Poltava University of Economics and Trade (3 Kovalia Str., Poltava, 36014, Ukraine)

E-mail: nchajca@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8489-3015>

Khursa Oleksandr V. – Postgraduate Student, Poltava University of Economics and Trade (3 Kovalia Str., Poltava, 36014, Ukraine)

Сучасною світовою тенденцією, до якої долучилась і Україна як держава – член ООН, є впровадження для громадян освіти протягом життя в рамках глобального процесу забезпечення сталого

розвитку. Сьогодні Україна адаптує 17 Цілей сталого розвитку, затверджених у підсумковому документі Саміту ООН 2015 року «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року»,

відобразивши в Національній доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна» (далі – Доповідь) цільові орієнтири для досягнення до 2030 року з урахуванням національного контексту. Серед семи завдань національного розвитку, що належать до четвертої цілі «Якісна освіта» – два стосуються безпосередньо вищої освіти, рівень виконання яких у документі пропонується відображати чотирма індикаторами, серед яких і такий: «рівень участі дорослих і молоді у формальних і неформальних видах навчання та професійної підготовки ..., % населення віком 15–70 років» [1, с. 34]. Також у Доповіді зазначається, що «напрями «освітня інклюзія» і «освіта впродовж життя» фактично перебувають на етапі становлення», а також що «існує інформаційне поле обмежує можливості проведення якісного аналізу стану освітньої галузі» [1, с. 36].

У 2019 р. Президент України видав Указ «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» [2], в якому підтримав забезпечення досягнення глобальних цілей сталого розвитку та результатів їх адаптації з урахуванням специфіки розвитку України. Серед національних документів, що останні роки регламентують сферу освіти протягом життя, слід назвати також:

- ✦ Стратегію державної політики з питань здорового та активного довголіття населення на період до 2022 року (документ чинний), що окреслила комплексні заходи підтримки громадян похилого віку, забезпечення їх активної участі в суспільному розвитку, підвищення якості життя, захисту прав громадян похилого віку. Зокрема, документ передбачав концентрацію зусиль на таких пріоритетах щодо громадян похилого віку: поліпшення умов для самореалізації та участі в процесах розвитку суспільства; забезпечення здоров'я та благополуччя; створення середовища, сприятливого для активного життя; створення системи захисту їх прав» [3].
- ✦ Національну стратегію безбар'єрного простору України на період до 2030 року і відповідні щорічні плани заходів (на 2021, 2022, 2023, 2024 рр.) з її реалізації, які серед визначених напрямів містять такі: «Суспільна та громадянська безбар'єрність» та «Освітня безбар'єрність» [4; 5].

Розвиток системи безперервної освіти та навчання протягом життя зазначено також як стратегічну ціль у «Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки», яка містить, серед іншого, такі завдання:

- ✦ запровадження механізму стимулювання ЗВО до надання освітніх послуг дорослим;
- ✦ формування у суспільстві сприйняття концепції «навчання протягом життя»;
- ✦ розробка механізму визнання результатів неформальної та інформальної освіти [6, с. 51–52].

Метою статті є визначення поточного стану та шляхів удосконалення національної системи освіти протягом життя, що в даному дослідженні вирішується шляхом розв'язання таких завдань:

- 1) окреслити основні проблеми національної сфери освіти дорослих;
- 2) дослідити та узагальнити плани державних офіційних структур щодо подальшого розвитку напряму «Освіта дорослих» в Україні;
- 3) на основі аналізу отриманих даних запропонувати напрями подальшого вдосконалення національної системи освіти протягом життя.

Сьогодні одним із основних векторів розвитку української економіки є цифровізація. Це відповідає «Плану дій з цифрової освіти на 2021–2027 роки», затвердженому Європейською Комісією у 2020 р., який передбачає два пріоритетні напрями: прискорення розвитку ефективних цифрових освітніх екосистем і розвиток цифрових умінь і компетентностей для цифрової трансформації [7]. У 2020 р. Міністерство цифрової трансформації України (створене у вересні 2019 р.), розробило бренд цифрової України – «Дія» і планувало за три роки перевести 100% послуг в онлайн. Наразі застосунок активно розвивається, пропонує нові сервіси [8].

Часто дорослі в Україні мають неадекватні навички управління складною цифровою інформацією, отже, необхідно серйозно вирішити питання, що стосуються не лише неперервності освіти, а й її всебічності, розвитку цифрової грамотності, критичного мислення громадян. Люди старшого віку вже зіткнулися із невпевненістю на цифровому ринку, відчули потребу в доступі до якісних можливостей навчання цифровій грамотності. Амбітні плани з цифровізації потребують розвинутої інфраструктури не лише зв'язку та цифрового обладнання, а й розгалуженої мережі підготовки населення, яке має оволодіти цифровими технологіями. Зазначена мережа потребує кваліфікованих спеціалістів, високоякісного освітнього наповнення, що враховує особливі освітні потреби різних категорій осіб, що навчаються, застосування допоміжних технологій для осіб з інвалідністю та ін. Заклади вищої освіти (ЗВО) мають можливість стати флагманами з підтримки цих ініціатив, запроваджених державою.

Крім того, одним із сучасних трендів, який відчуває на собі майже кожен ЗВО країни, є недостатня кількість студентів для зарахування. Розширення пулу споживачів шляхом залучення до навчання населення нетрадиційного віку, запровадження програм освіти протягом усього життя, онлайн або змішаного навчання дозволить зменшити негативні наслідки зазначеного тренду на діяльність навчального закладу загалом.

Особливої значущості питання освіти дорослих набуває у воєнний період, адже в Україні багато внутрішньо переміщених осіб, які втратили місце

роботи, зазнали психологічних травм тощо, а також матиме в період післявоєнної відбудови, коли велика кількість військових повернуться до мирного життя. Багато з цих людей потребують і в подальшому потребуватимуть освоєння нових знань і навичок, перекваліфікації, соціальної, психологічної підтримки.

На офіційному сайті Міністерства освіти і науки України розміщено «План відновлення України. Освіта і наука», датований листопадом 2022 р., у якому окремо розглянуто план для напрямку «Освіта дорослих» (табл. 1) і визначено основні проблеми цієї сфери, а саме: [9, с. 182]:

- ✦ відсутність цілісного підходу до навчання дорослих;
- ✦ низька ефективність та непрозорість використання бюджетних коштів;
- ✦ упереджене ставлення роботодавців до кваліфікації та здібностей людей похилого віку, відсутність ефективних соціальних механізмів професійної адаптації дорослих, людей похилого віку, зокрема тих, які втратили роботу або змушені її змінити;
- ✦ відсутність розвинутої мережі закладів освіти дорослих;
- ✦ масове одночасне повернення ветеранів війни до мирного життя: потреба в соціальній та професійній адаптації у великих обсягах і за короткий проміжок часу;
- ✦ відсутність мережі центрів кваліфікації/сертифікації (за наявності відповідної законодавчої бази);
- ✦ незадовільний рівень інформаційно-комунікаційного забезпечення освіти впродовж життя.

У січні 2023 р. у першому читанні було прийнято проект Закону України «Про освіту дорослих». Закон розроблено на виконання Національної економічної стратегії до 2030 року, затвердженої Постановою КМУ від 03.03.2021 р. № 179 [10]. Він покликаний забезпечити цілісний підхід до освіти впродовж життя, уможливити розробку та впровадження національної Стратегії розвитку освіти дорослих. Згідно з даними табл. 1, основоположним елементом інформаційно-комунікаційного забезпечення освіти дорослих має стати розробка та наповнення високоякісним контентом єдиної платформи «Освіта дорослих» при МОН. Розробка моделі та технічного завдання платформи має передбачити також всі деталі щодо провайдерів та фінансування у сфері освіти дорослих, у тому числі підготовку андрагогів, та супроводжуватись комунікаційною кампанією з метою інформування громадськості про можливості та переваги освіти впродовж життя. Запуск платформи «Освіта дорослих» дозволить ЗВО вийти за кордони роботи зі своїм звичайним середовищем, диверсифікувати діяльність.

Успішне вирішення завдання розвитку освіти дорослих, освіти протягом життя потребує широкого

залучення до цього процесу ЗВО. Саме вони мають стати успішними платформами для комунікації, мережею, що пов'яже один з одним науковців, підприємців, місцеві громади, інших стейкхолдерів, відповідні державні структури. У цьому контексті можемо говорити про процес створення креативних хабів при університетах, побудованих на взаємодії людської творчості, ідей, знань, технологій та захисті інтелектуальної власності.

Згідно з визначенням UNCTAD, під креативністю розуміється «наукова творчість, яка передбачає допитливість і готовність експериментувати та встановлювати нові зв'язки у вирішенні проблем»; і «економічна творчість, яка є динамічним процесом, що веде до інновацій у технологіях, бізнес-практиках, маркетингу тощо та тісно пов'язана з поняттям «економіка знань», ключовим драйвером ендогенного зростання за рахунок інвестицій у людський капітал» [11, с. 16–17]. Креативні хаби при університетах здатні, завдяки спільним зі споживачами та стейкхолдерами інтелектуальним, емоційним, матеріальним практикам, наданням підтримки традиційним галузям і місцевим громадам, впливати на певні соціальні групи, суспільство загалом, поступово вибудовуючи способи життя, спільного проживання, системи цінностей людських спільнот. Тому, на нашу думку, завданням діяльності креативних хабів при ЗВО є перетворення ідей на культурні, творчі, технологічні та інші рішення, продукти та послуги для суспільства шляхом побудови стабільної платформи освіти, навчання, професійної підтримки, управління та фінансування.

Економічним виміром ефективності креативних хабів є їх вплив на розвиток підприємництва, генерування інновацій тощо. Соціальний вимір – поліпшення якості життя громадян. Аналізуючи успішні світові університетські креативні хаби, українські автори [12] відмічають, що в таких університетах створюється інфраструктура, спрямована на розвиток людського потенціалу та культури, яка сприяє інноваціям і трансформації економіки, та стверджують, що створення креативних хабів в Україні здатне вплинути на зростання ВВП.

Креативний хаб ЗВО – це якісний економічний простір, заснований на інформації та керований знаннями. Такий хаб може стати джерелом доходу, матеріальної підтримки та соціального визнання своїх креативних кадрів з числа науково-викладацького складу та студентів, сприяти розвитку людського потенціалу. В Україні на законодавчому рівні, відповідно до Національного класифікатора, визначено перелік секторів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій (рис. 1). Він має стати відправною точкою в роботі університетських креативних хабів з формування видів економічної діяльності на етапі створення креативного продукту.

Основні проблеми, які необхідно вирішити в рамках Плану відновлення напрямку «Освіта дорослих»

Необхідно досягнути до 2032 р.	Вимірний показник досягнення цілі у 2032 р.	Зв'язки цілі з економічним відновленням і розвитком інших сфер
1	2	3
Проблема 1. Відсутність цілісного підходу до освіти протягом життя		Ціль: розвиток освіти дорослих є системним і стратегічним, забезпечуючи доступ дорослих до якісних освітніх послуг
Складено та реалізовано Стратегію розвитку освіти дорослих	Затверджено не менше 50 міжнародних, урядових і місцевих навчальних програм для дорослих	<ul style="list-style-type: none"> – Політика зайнятості (забезпечення ринку праці кваліфікованими працівниками); – соціальна політика (підвищення соціального захисту незахищених верств населення); – гуманітарна політика (освіта, інформаційне забезпечення); – євроатлантична інтеграція (стратегія міжнародної співпраці, міжнародний проєкт освіти впродовж життя); – економічна політика (формування людського потенціалу, необхідного для прискорення економічного розвитку)
Проблема 2. Неefективне, непрозоре бюджетне фінансування		Ціль: бюджетне фінансування освіти дорослих є ефективним, прозорим і персоналізованим
<ul style="list-style-type: none"> – Персоналізована система фінансування освіти дорослих розроблена та реалізована; – моніторинги продуктивності та дотримання принципів гендерної рівності в рамках персоналізованої системи фінансування освіти дорослих проведено; – відповідні зміни зроблено 	100 тисяч осіб скористалися можливістю отримати ваучери та електронні сертифікати згідно із затвердженою схемою персоналізованого фінансування освіти дорослих	<ul style="list-style-type: none"> – Політика зайнятості (забезпечення ринку праці кваліфікованими працівниками); – соціальна політика (підвищення соціального захисту незахищених верств населення, матеріальна підтримка дорослих, бажуючих продовжити навчання); – гуманітарна політика (освіта, інформаційне забезпечення)
Проблема 3. Низький рівень відповідності персоналу потребам ринку праці. Труднощі в працевлаштуванні для певних верств населення		Ціль: співпраця влади, органів місцевого самоврядування, навчальних закладів та бізнесу сприяє ефективній освіті дорослих, що відповідає потребам ринку
<ul style="list-style-type: none"> – Мережу освітніх постачальників послуг розширено за рахунок заохочення підприємств брати участь у навчальних програмах і студентських стажуваннях шляхом надання податкових переваг; – нові актуальні навчальні програми реалізовані; – дотримуються принципи гендерної рівності у сфері забезпечення освіти дорослих; – пріоритетний доступ до освіти передбачено для ветеранів війни та інших соціально незахищених верств населення 	<ul style="list-style-type: none"> – 0,2% видатків державного та місцевого бюджету спрямовані на забезпечення послуг із навчання дорослих; – 400 навчальних закладів і 12 тис. осіб взяли участь у мікроосвітніх програмах; – принаймні 50% дорослого населення брали участь у тренінгах протягом року в програмах освіти дорослих; – 25 000 тис. ветеранів надано підтримку для отримання освіти дорослих 	<ul style="list-style-type: none"> – Політика зайнятості (забезпечення ринку праці кваліфікованими працівниками); – соціальна політика (підвищення соціального захисту незахищених верств населення, навчання ветеранів війни); – гуманітарна політика (освіта, інформаційне забезпечення)
Проблема 4. Відсутність мережі центрів кваліфікації (з нормативно-правовою базою) та нерозвиненість мережі установ освіти дорослих		Ціль: створено мережу кваліфікаційних центрів, що забезпечує визнання/присудження /підтвердження професійних кваліфікацій

1	2	3
Забезпечено діяльність кваліфікаційних центрів, розгорнутих у тому числі в приміщеннях навчальних закладів, які мають розвинену технічну інфраструктуру та необхідних спеціалістів	– Кількість кваліфікаційних центрів, акредитованих Національним агентством кваліфікацій (але не менше п'яти); – кількість професійних кваліфікацій, присвоєних / підтверджених / визнаних кваліфікаційними центрами	– Соціальна політика (підвищення соціального захисту населення); – гуманітарна політика (освіта, інформаційне забезпечення); – євроатлантична інтеграція (визнання кваліфікацій, отриманих за кордоном)
Проблема 5. Незадовільний рівень інформаційно-комунікаційного забезпечення освіти дорослих	→	Ціль: інформаційно-комунікаційне забезпечення освіти дорослих є ефективним і відповідає вимогам акціонерів
– Функціонування платформи освітніх/навчальних ресурсів освіти дорослих; – створено якісний контент для освітньої платформи; – наявні доступні віртуальні ресурси, що сприяють доступу до освіти дорослих	– Реалізовано єдину платформу «Освіта дорослих» при МОН; – забезпечено поінформованість громадськості про можливості та переваги освіти впродовж життя (на національному та регіональному рівнях); – 90% учнів в освіті дорослих задоволені наявними віртуальними ресурсами, які пропонує освіта дорослих, зокрема їх змістом	– Політика зайнятості (забезпечення ринку праці кваліфікованими працівниками); – соціальна політика (підвищення соціального захисту населення); – гуманітарна політика (освіта, інформаційне забезпечення); – євроатлантична інтеграція (міжнародні фінансовані проекти з відновлення інфраструктури)
Проблема 6. Пошкоджена інфраструктура	→	Ціль: інфраструктура освіти для дорослих перебудована з передовими фізичними можливостями, що відповідають потребам рамок навчальних програм
Моніторинг прогресу планування, відновлення та перебудови інфраструктури, інститутів освіти дорослих	– Не менше 20 проєктів у сфері освіти дорослих були завершені суб'єктами господарювання; – не менше 50 проєктів у сфері освіти дорослих були завершені за рахунок міжнародних коштів; – не менше 70 об'єктів інфраструктури в освіті дорослих були перебудовані	– Соціальна політика (підвищення соціального захисту незахищених верств населення); – гуманітарна політика (освіта, інформаційне забезпечення); – євроатлантична інтеграція (міжнародні фінансовані проекти відновлення інфраструктури)

Джерело: згруповано авторами згідно з [9, с. 182–191].

Рис. 1. Сектори економічної діяльності, які належать до креативних індустрій в Україні

Джерело: складено авторами на основі [13].

Зазначені сектори економічної діяльності можна визначити як сектори наукоємних послуг. Університетські креативні хаби можна розвивати не тільки у великих містах, а й у доволі невеликих, адже визначальним чинником є не розмір міста або кількість його населення, а наявність у місті самого ЗВО, який хоче брати участь у розвитку креативних індустрій. Це дозволить людям працювати навіть на глобальний ринок незалежно від місця проживання.

У Національній економічній стратегії до 2030 року в розділі «Поточний рівень розвитку креативних індустрій» зазначено: «Україна зарекомендувала себе як достойний гравець на ринку ІТ-технологій, а саме: ... – розробка мобільних додатків та комп'ютерних ігор», «Україна має багато регіональних особливостей для вироблення унікальних продуктів... 2020 року статус географічних зазначень отримали петриківський розпис та кролевицькі рушники» [14, с. 241]. Схожі та багато інших креативних видів діяльності можуть розвивати у своїх креативних хабах і ЗВО, створювати власні бізнес-моделі в різних видах економічної діяльності.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи все вищенаведене, можна зробити висновок, що одним із напрямів удосконалення національної системи освіти протягом життя є процес створення та всебічного сприяння розвитку креативних хабів ЗВО. Вони здатні суттєво посприяти вирішенню завдання навчання, перекваліфікації дорослого населення, підвищити рівень самозайнятості серед дорослих, які втратили роботу, створити комфортне освітнє та соціальне середовище для здобувачів неформальної освіти.

Перспективою подальших досліджень є формування організаційно-економічного механізму функціонування креативних хабів закладів вищої освіти. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Цілі сталого розвитку: Україна. Національна доповідь 2017. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. 2017. 174 с. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/natsionalna-dopovid-csr-Ukrainy.pdf>
2. Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30.09.2019 р. № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>
3. Стратегія державної політики з питань здорового та активного довголіття населення на період до 2022 року : схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.01.2018 р. № 10-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/10-2018-p#n8>
4. Національна стратегія зі створення безбар'єрного простору України на період до 2030 року : схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.04.2021 р. № 366-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-p#Text>

5. Затверджено план заходів з реалізації національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні / Міністерство освіти і науки України. 26.04.2023. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-plan-zahodiv-z-realizaciyi-nacionalnoyi-strategiyi-zi-stvorennya-bezbaryernogo-prostoru-v-ukrayini>
6. Стратегія розвитку вищої освіти України на 2021–2031 роки. Міністерство освіти і науки України. Київ, 2020. 71 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>
7. Стратегія розвитку вищої освіти України на 2022–2032 роки : схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від. 23.02.2022 р. № 286-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-p#n12>
8. У «Дії» доступні чотири нові соціальні допомоги для родин із дітьми. Укрінформ / Укрінформ. 05.09.2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3756967-u-dii-dostupni-cotiri-novi-socialni-dopomogi-dla-rodin-iz-ditmi.html>
9. Ukraine's recovery plan. Education and Science. 2022. URL: <https://drive.google.com/file/d/1EGIRNwplPw61vhk6bpP90mNAWv6qT74p/view>
10. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року» від 03.04.2021 р. № 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-p#Text>
11. Creative Economy Outlook 2022. The International Year of Creative Economy for Sustainable Development: Pathway to resilient creative industries. Geneva. 2022. 147 p. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/ditctce2022d1_en.pdf
12. Гуменна О. В., Чала Н. Д. Створення креативних хабів при університетах: світовий досвід та чинники успіху. *Наукові записки НАУКМА. Серія «Економічні науки»*. 2019. Т. 4. Вип. 1. С. 27–33. DOI: 10.18523/2519-4739.20194.1.27-33.
13. Уряд затвердив перелік видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій / Урядовий портал. 2019. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-zatverdiv-perelik-vidiv-ekonomichnoyi-diyalnosti-yaki-nalezhat-do-kreativnih-industrij>
14. Національна економічна стратегія України 2030. Вектори економічного розвитку 2030 / Кабінет міністрів України. 2020. 416 с. URL: https://nes2030.org.ua/?fbclid=IwAR2n7HwFWa2nptw7aID__lf6j8neTGLRaMJOXyV1OQcmCf34NHsjAXiw9YM#rec245890384

REFERENCES

- “Creative Economy Outlook 2022. The International Year of Creative Economy for Sustainable Development: Pathway to resilient creative industries”. Geneva. 2022. https://unctad.org/system/files/official-document/ditctce2022d1_en.pdf
- Humenna, O. V., and Chala, N. D. “Stvorennia kreatyvnykh khaviv pry universytetakh: svitoviy dosvid ta chynnyky uspihku” [Creation of a University Creative Hub: World Experience and Factors of Success]. *Naukovi zapysky NaUKMA. Seriya «Ekonomichni nauky»*, vol. 4, no. 1 (2019): 27–33.

[Legal Act of Ukraine] (2018). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/10-2018-p#n8>

[Legal Act of Ukraine] (2021). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-p#Text>

[Legal Act of Ukraine] (2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-p#n12>

[Legal Act of Ukraine] (2021). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-p#Text>

[Legal Act of Ukraine] (2019). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

"Natsionalna ekonomichna stratehiia Ukrainy 2030. Vektory ekonomichnoho rozvytku 2030" [National Economic Strategy of Ukraine 2030. Vectors of Economic Development 2030]. *Kabinet ministriv Ukrainy*. 2020. https://nes2030.org.ua/?fbclid=IwAR2n7HwFWa2nptw7alD__If6j8neTGLRaMJ0XyV1OQcmCf34NHsjAXiw9YM#rec245890384

"Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity Ukrainy na 2021-2031 roky" [Strategy for the Development of Higher Education of Ukraine for 2021-2031]. *Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy*. Kyiv, 2020. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvytku-vishchoi-osvity-v-ukraini-02-10-2020.pdf>

"Tsili staloho rozvytku: Ukraina. Natsionalna dopovid 2017" [Goals of Sustainable Development: Ukraine. National Report 2017]. *Ministerstvo ekonomichnoho rozvytku i*

torhivli Ukrainy. 2017. <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/natsionalna-dopovid-csr-Ukrainy.pdf>

"U «Dii» dostupni chotyry novi sotsialni dopomohy dlia rodyn iz ditmy. Ukrinform" [Four New Social Benefits for Families with Children are Available in Diya. Ukrinform]. *Ukrinform*. September 05, 2023. <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3756967-u-dii-dostupni-cotiri-novi-socialni-dopomogi-dla-rodin-iz-ditmi.html>

"Ukraine's recovery plan. Education and Science. 2022". <https://drive.google.com/file/d/1EGIRNwplPw61vhk6bpP90mNAWv6qT74p/view>

"Uriad zatverdyl perelik vydiv ekonomichnoi diialnosti, yaki nalezhat do kreatyvnykh industrii" [The Government Approved the List of Types of Economic Activity That Belong to Creative Industries]. *Uriadovyi portal*. 2019. <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-zatverdyl-perelik-vidiv-ekonomichnoyi-diyalnosti-yaki-nalezhat-do-kreatyvnykh-industrii>

"Zatverdzheno plan zakhodiv z realizatsii natsionalnoi stratehii zi stvorennia bezbariernoho prostoru v Ukraini" [The Plan of Measures for the Implementation of the National Strategy for the Creation of a Barrier-free Space in Ukraine Was Approved]. *Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy*. April 26, 2023. <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-plan-zahodiv-z-realizatsiyi-natsionalnoyi-strategiyi-zi-stvorennia-bezbaryernogo-prostoru-v-ukrayini>

УДК 330:061.27

JEL: I21

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-9-129-135>

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ОСНОВНИЙ НАПРЯМ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

©2023 СКИДАН М. І.

УДК 330:061.27

JEL: I21

Скидан М. І. Підвищення якості вищої освіти як основний напрям стратегічного розвитку закладів вищої освіти

Вища освіта в сучасній економіці відіграє важливу та невід'ємну роль у всіх аспектах суспільного розвитку. Її значення полягає у формуванні висококваліфікованих кадрів, розробці інновацій, підтримці наукових досліджень і підвищенні конкурентоспроможності країни. Вища освіта надає можливість студентам отримати спеціалізовані знання та навички, які вони можуть використовувати в економіці. Кваліфіковані випускники сприяють підвищенню продуктивності праці та створенню інноваційних продуктів і послуг, що зумовлює економічне зростання. Крім того, університети є важливими центрами наукових досліджень, які виробляють нові знання і технології, що впливають на розвиток економіки. Вони сприяють комерціалізації інновацій та створенню стартапів. Загалом вища освіта є ключовим фактором для створення економіки, заснованої на знаннях, яка стає домінуючою в сучасну епоху. Тому інвестиції у вищу освіту варто розглядати як стратегічний крок для сталого економічного розвитку та поліпшення якості життя громадян. Підвищення якості вищої освіти є необхідним і актуальним завданням у сучасному світі через ряд ключових причин. Якісна вища освіта формує висококваліфіковану робочу силу, яка відповідає потребам ринку праці. Зміни в економіці та технологіях вимагають нових навичок і знань, і тільки вища освіта може забезпечити їхнє набуття. Вища освіта стимулює наукові дослідження й інновації, що підтримують економічний розвиток і конкурентоспроможність країни в глобальному контексті. Також вища освіта сприяє розвитку критичного мислення, творчості та громадянської активності, що є важливими аспектами формування громадянського суспільства та демократичного управління. Якісна освіта підвищує рівень соціальної рівності, надаючи рівні можливості для отримання освіти різним соціальним групам. Усі ці аспекти підтверджують важливість і необхідність підвищення якості вищої освіти як ключового чинника для розвитку суспільства, підвищення ефективності економіки та підготовки громадян до викликів сучасного світу. Підвищення якості вищої освіти важливе для забезпечення конкурентоспроможності, розвитку інновацій, підтримки наукових досліджень і підготовки громадян до глобальних викликів, забезпечуючи сталість розвитку суспільства.

Ключові слова: вища освіта, якість вищої освіти, заклад вищої освіти, університет.

Рис.: 4. **Бібл.:** 14.

Скидан Максим Ігорьович – аспірант кафедри соціоекономіки та управління персоналом, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (просп. Берестейський, 54/1, Київ, 03057, Україна)

E-mail: cmaksimys@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1846-7154>